

Position paper Save the Children

In deze position paper gaat Save the Children in op de humanitaire crisis op en rondom de Middellandse Zee ten behoeve van het rondetafelgesprek op 30 oktober 2017 in de Tweede Kamer. De activiteiten van Save the Children, haar beweegredenen en externe ontwikkelingen worden uiteengezet, evenals de zorgen over de huidige aanpak van de humanitaire crisis en het discours.

Motivatie deelname Search and Rescue. Medio 2015 is Save the Children benaderd door de Italiaanse kustwacht met het verzoek een eigen schip toe te voegen aan de vloot van de kustwacht. Save the Children heeft aan deze oproep gehoor gegeven en een gecertificeerd Search and Rescue schip geleverd, de Vos Hestia, die onder Italiaanse vlag vaart. Het kader waarbinnen Save the Children deze operatie uitvoert, staat bekend als het humanitair imperatief. Wij bieden hulp aan slachtoffers, ongeacht afkomst, geslacht of politieke voorkeur en naar gelang van de ernst van de noden. Wij verlenen hulp op dusdanige wijze dat de meest kwetsbaren en behoeftigen als eerst hulp krijgen. Bovendien leven wij als grootste onafhankelijke kinderrechtenorganisatie het Kinderrechtenverdrag na. In dit verdrag, dat ook door Nederland is geratificeerd, staat onder meer dat de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind in de ruimst mogelijke mate gewaarborgd dient te zijn. Tevens dienen bij alle maatregelen betreffende kinderen, de belangen van kinderen de eerste overweging te zijn.

Aansturing. Sinds september 2016 zijn wij met onderbreking van de wintermaanden op de Middellandse Zee actief. Ons schip is onder volledige operationele aansturing geplaatst van de Italiaanse kustwacht en hun *International Maritime Rescue Coordination Centre* (IMRCC) te Rome. De Vos Hestia neemt in opdracht van het IMRCC opvarenden over van andere schepen, ook van de NAVO, Frontex of van de koopvaardij. Wij leggen daar nadrukkelijk geen beperkingen aan op. Onze transponder staat altijd aan; wij hebben geen contacten met mensensmokkelaars en komen niet in Libische wateren tenzij de Italiaanse kustwacht daartoe expliciet opdracht verstrekt. Bovendien maken wij video-opnamen van al onze operaties, die ter beschikking worden gesteld aan de Italiaanse politie. Wij voeren de samenwerking naar de letter van de overeenkomst uit alsmede naar de letter van de later toegevoegde Code of Conduct die wij bovendien spoorlags hebben getekend.

Verantwoordelijkheden. Save the Children is in deze operatie niet de regie voerende partij. Wij redden – expliciet in opdracht – mensenlevens en richten ons bij ons werk specifiek op het welzijn van kinderen. De verantwoordelijkheid over bijvoorbeeld wie blijven of terugkeren, ligt bij de EU-lidstaat Italië. Waar wij over gaan, zijn onze eigen verantwoordelijkheden inzake het verschil maken tussen leven of dood. Zoals de Italiaanse kustwacht aangeeft; op zee wordt gered wie dreigt te verdrinken. Mensen nodeloos laten verdrinken is nimmer een optie.

Transparantie. Wij hechten aan volledige transparantie rond dit dossier. Gedurende onze operatie hebben wij middels meerdere brieven aan de minister van Buitenlandse Zaken, dhr. Koenders, transparantie verschaft over onze operatie. De brief van 19 juni 2017 is tevens gedeeld met leden van de Tweede Kamer en diverse ministeries. Tevens hebben wij een bezoek aan de Vos Hestia willen faciliteren. Door gebrek aan voldoende interesse heeft dit bezoek helaas geen doorgang gevonden.

Fondsen. Onze particuliere donateurs hebben ruim € 15 miljoen bijeenbracht om twee seizoenen lang levensreddend werk op zee te kunnen verrichten. Er is voor onze SAR-operatie geen subsidiegeld betrokken, niet van de lidstaten en niet van de Europese Commissie.

Veiligheid. Binnen de reddingszone dichterbij de Libische kust kunnen wij om redenen van onze eigen veiligheid, en die van drenkelingen die wij aan boord nemen, niet functioneren. De frequente en recente geweldsincidenten rond schepen van andere ngo's getuigen van die realiteit. Daarnaast is het in internationaal verdragsrechtelijk opzicht voor ons geen optie om mensen terug te brengen naar het huidige Libië dat zij zijn ontvlucht.

Beëindiging missie. Eind oktober zal Save the Children haar reddingsoperatie op de Middellandse Zee beëindigen. Dit doen wij primair omdat wij humanitaire hulp verlenen waar de nood het hoogst is en wij derhalve gedwongen zijn onze focus te verleggen. Het aantal mensen in nood in de huidige Italiaanse Search and Rescue zone (tot 30-50 NM van de Libische kust) is van een dusdanige omvang dat de Italiaanse kustwacht de noodzakelijke reddingen met eigen middelen kan uitvoeren. Wij hebben de afgelopen weken met de Italiaanse kustwacht over ons voornemen gesproken en zij hebben bevestigd dat de positie van de Vos Hestia probleemloos kan worden overgenomen. Er zullen door het beëindigen van onze operatie dan ook geen mensenlevens verloren gaan.

Wij hebben met onze operatie ruim 10.000 levens gered, waaronder die van 1.500 kinderen. Helaas hebben wij ook veel stoffelijke overschotten geborgen.

Punten van zorg. Ondanks ons levensreddende werk worden wij geconfronteerd met een groeiende weerstand tegen onze operatie, zowel op operationeel niveau als in de beeldvorming. Wij maken ons grote zorgen over de effecten van deze weerstand op korte termijn en lange termijn.

Wij zijn door de Italiaanse autoriteiten, die zelf het verzoek tot assistentie bij ons hebben neergelegd en met wie wij officieel op transparante wijze samen hebben gewerkt, gebruikt voor *under cover* operaties. Schadelijk van deze gang van zaken is dat hiermee het internationaal (humanitair) recht is geschonden. Het schept een uiterst gevaarlijk precedent, namelijk dat ngo's als dekmantel en springplank kunnen dienen voor de lange arm van een staat. Herhaling van dergelijke praktijken in bijvoorbeeld het door conflict verdeelde Libië, kan voor ons personeel dodelijke consequenties hebben. Personeel dat uiterst kwetsbaar is bij de uitvoering van haar taken en juist daarom door het internationaal recht wordt beschermd. Taken die vaak mede in opdracht van EU-lidstaten worden uitgevoerd en bijdragen aan het brengen van vrede en stabiliteit. De bescherming van onze werkwijze dient daarom een prioriteit te zijn van ons allen.

Hoewel de Italiaanse openbare aanklagers in Catania en Trapani bevestigen dat Save the Children geen onderwerp van onderzoek is, hebben de *under cover* operaties en op onjuistheden gebaseerde berichten geleid tot vele ongefundeerde aantijgingen en lastercampagnes. In de discussie lijken daardoor niet langer de noden van de meest kwetsbare mensen centraal staan, maar de rol van ngo's en het tegenhouden van migratie. Ook de insteek van het rondetafelgesprek lijkt zich daar niet aan te kunnen onttrekken. Het is van groot belang dat in dit tijdsgewricht onjuiste berichten, ongefundeerde aantijgingen en lastercampagnes door eenieder worden bestreden en dat de discussie op basis van feiten wordt gevoerd. Dit vormt voor Save the Children een extra motivatie om deel te nemen aan het Rondetafelgesprek op 30 oktober.

Het ontstaan van de humanitaire crisis op en rondom de Middellandse Zee, waarbij vele duizenden mensen zijn verdronken, kent een grote hoeveelheid aan oorzaken. Belangrijke gebeurtenissen zijn de oorlogen in Libië en Syrië. Daarnaast spelen factoren mee zoals geweld, klimaatverandering, een gebrek aan water, voedsel, onderwijs, gezondheidszorg of toekomstperspectief. Het verbeteren van het welzijn en perspectief van mensen die onder deze factoren lijden, dient het primaire uitgangspunt te zijn van ontwikkelingshulp.

Het koppelen van migratiebeperkendbeleid aan ontwikkelingshulp zal volgens Save the Children niet resulteren in minder migratie. Integendeel, het signaal wordt bijvoorbeeld afgegeven dat staten financiële steun ontvangen als mensen van of door hun land naar Europa reizen. Dit kan een drijfveer zijn om mensen juist aan te moedigen de reis te maken. Daarnaast neemt het de oorzaken van armoede en oorlogen niet weg en kan het de spanningen en onveiligheid in landen vergroten. Dit vergroot de kans op geweld en mensenrechtenschendingen. Met name de meest kwetsbaren, zoals kinderen, zullen hiervan de gevolgen ervaren. Aanwijzingen voor deze ontwikkelingen zijn inmiddels waarneembaar.

Save the Children werkt in landen voor, tijdens en na een crisis. Wij staan voor het redden van mensenlevens, het beschermen van kinderrechten en het geven van hulp aan hen die dat het meest nodig hebben. Dit doen wij al bijna 100 jaar en dit blijven wij doen. Wij hopen u daarbij aan onze zijde te vinden.

Save the Children